

BIBLIOTEKA

E

8.5H-1-82
F 89

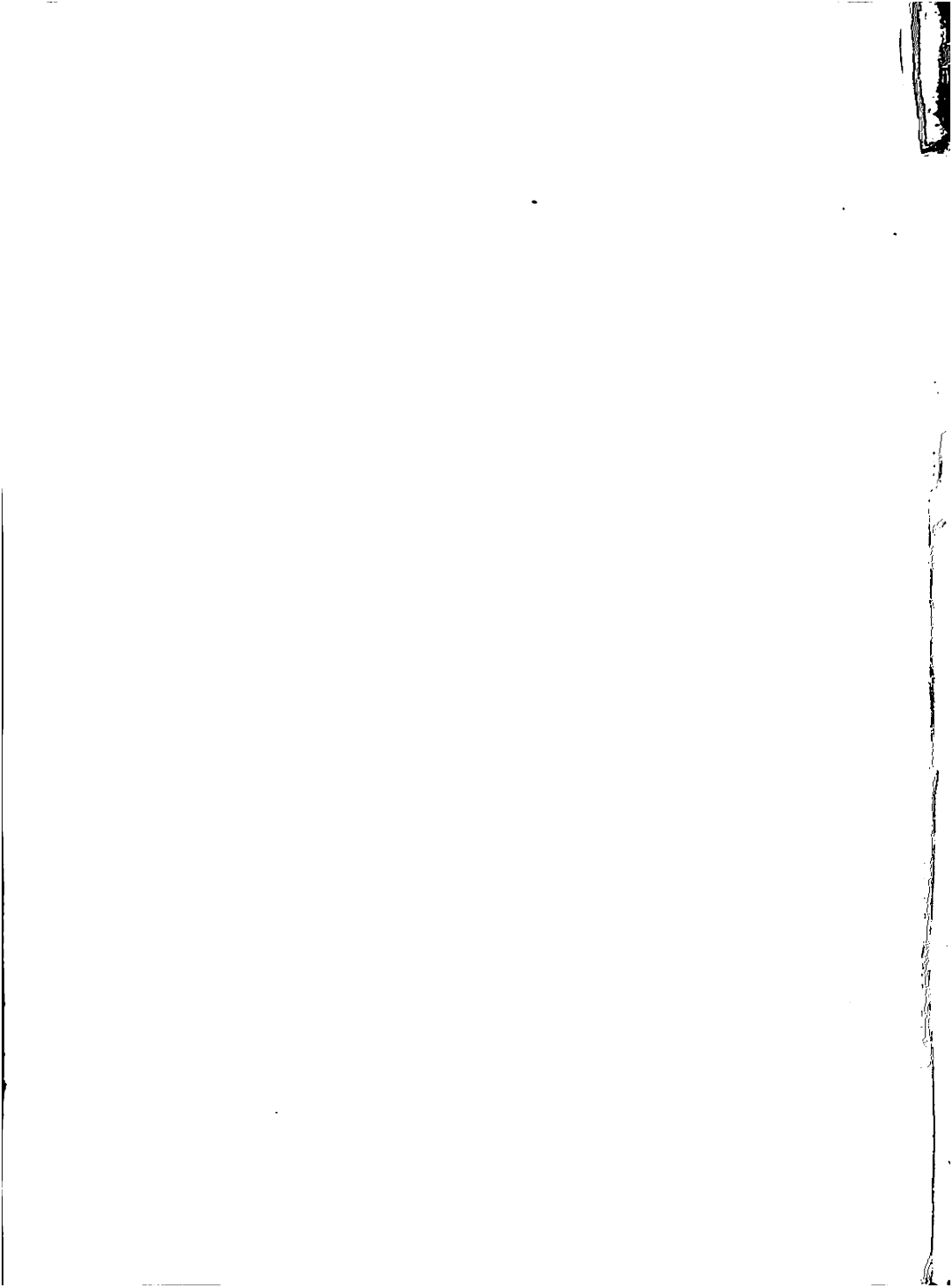
SHËTIT

GJIROKASTËR

SHËTIT
ME QUMËS
SHËTIT

Antologji e poetëve të Rilindjes

PARATHËNIE

Ky libër me poezi të zgjedhura të poetëve më të shquar të Rilindjes sonë Kombëtare botohet në prag të 70-vjetorit të shpalljes së Pavarësisë. Dhe kjo është e natyrshme përderisa kjo poezi ka marrë pjesë aktive në përgatitjen e ngjarjes së madhe. Ajo ka ecur njësh me kohën, është pjellë dhe dëshmi e saj e pazëvendësueshme. Si në asnjë periudhë tjetër letrare të së kaluarës, në këto poezi janë pasqyruar tiparet e kohës, fryma e saj heroike e patriotike, drita e vetmohimi i saj. Zhaurimën e epokës së Rilindjes, zhurmën e topave dhe të dyfekëve, jehonën e këngëve dhe demonstratave, të prangave, të zinxhirëve të thyer, të kuajve që çonin Qeverinë në Vlorë, të gjitha këto i gjejmë në fjalët e ritmet e këtyre vjershave. Gjejmë të pasqyruar në të atë gjendje të veçantë shpirtërore të popullit tonë në mbarim të natës së gjatë shekullore të pushtimit dhe në vigjilje të mëngjesit të Pavarësisë. Meritë kryesore e kësaj poezie është se e kapi mesazhin e kohës, e bëri atë program të saj dhe me atë mesazh madhor u fut në luftë për çështjen e Shqipërisë. Këndej vjen gjithë forca e saj, karakteri kombëtar e popullor, fryma përparimtare, drita dhe bukuria e saj. Rrallë mund të gjendet në historinë e kulturave evropiane një frymë vetmohimi si në poezinë e Rilindjes sonë. Heroika, prometeizmi, flijimi për çështjen kombëtare, janë karaktere-

ristikë kryesore e kësaj poezie. Të tjerat janë rrjedhim i tyre.

Një frymë suvereniteti, e reflektuar nga poezia popullore, e përshkon tej e mbanë këtë poezi. Është besimi i madh te çështja kombëtare, te lufata e drejtë e popullit shqiptar, te njerëzimi përparimtar në përgjithësi. Ajo ushqehet nga ndjenja e superioritetit ndaj pushtuesit, ndaj ideologjisë e filozofisë së tij barbare, egërsisë dhe prapambetjes së tij. Por ajo ushqehet njëkohësisht nga superioriteti ndaj fqinjëve shovinistë, qeverive të tyre që s'ishin më pak barbare se ajo e pushtuesit osman. Meritë e madhe e poezisë sonë të Rilindjes, ashtu si e gjithë epokës, është se duke u përleshur me helmin shovinist, me injorancën dhe egërsinë e tij, e ruajti veten të pastër, nuk u përlye nga balta dhe nuk u hidhërua nga helmi. Me këtë, ajo tregon se është thellësisht superiore ndaj psikozave reaksionare që vlonin përreth saj dhe se ishte jo vetëm një poezi e ndritshme e përparimtare për vendin tonë, por njëkohësisht një shembull për gjithë popujt e gadishullit ballkanik. Sa më shumë që kaloi koha aq më tepër shkëlqeu ky tipar i saj i mrekullueshëm.

Tipar tjetër i rëndësishëm është fryma e shëndetshme dhe optimizmi i saj. Rrallë mund të mendohet një poezi e lindur në kushte të atilla, që të ketë aq dritë e optimizëm në vetvete.

Ndihet menjëherë që nata e robërisë po ikën, bashkë me ankthet e saj, që mëngjesi është pranë. Kjo frymë paramëngjesore e përshkon atë nga kreu në fund. Ajo dëboi prej saj të gjitha spekulimet e mundshme, pozat, frymën e sëmurë, me të cilat qe mbushur poezia evropiane e kohës. Megjithëse s'ishte koha për festë, megjithëse ndihej se Shqipëria po ngrihej përmes mundimesh, se kishte përpara ende drama të tjera, asnjëherë kjo poezi s'e uli kokën. Dhe këtu duhet thënë se optimizmi i saj nuk ishte naiv. Pjesa më e madhe e poetëve ishin njerëz të shquar, të ndërgjegjshëm për ngjarjet e tragjeditë e ardhshme, shpesh dhe personazhe të tyre, megjithatë ata dinin të shikonin mes mjegullës të ardhmen e Shqipërisë.

Të gjitha këto tipare e bënë këtë poezi të dashur e gjithmonë të afërt për popullin tonë.

Poezia jonë e realizmit socialist, duke trashëguar tiparet më të mira të poezisë së Rilindjes, i ka çuar ato më tej, i ka pasuruar, zgjeruar, kthjelluar e shëndoshur edhe më. Brezi ynë i ri, i rritur dhe i edukuar në epokën e Partisë, gjen në poezinë e Rilindjes, embrionin e shumë vlerave që epoka e socializmit i ka rritur në përmasa të mëdha. Ndaj ai e do dhe e çmon këtë thesar.

ISMAIL KADARE

-slapp i rindubstället

-it uppgöret vid 11:00

om 1000 i 1000:00

redobäda 9 2000:00

redobäda 9 2000:00

redobäda 9 2000:00

redobäda 9 2000:00

REDAK. HALL

NAIM FRASHËRI

187102ASTM MIAM

Gjuha jonë

Vëllezër shqipëtarë,
të prekim urtësinë,
të zëmë udhën e mbarë,
të ngjallim Shqipërinë!

Shqipëria ka qenë,
edhe po do të jetë,
po sot në ditët tënë
të metë të mos ketë.

E ka nderuar Zoti
gjithënjë Shqipërinë,
ish fort mirë qëmoti,
do bëhet dhe taninë.

Sa ishte trimëria
n'atë kohë të vjetër;
kish emër Shqipëria,
sa s'kish ndonjë vend tjetër.

Sa burra kordhëtarë
ka nxjerrë Shqipëria
më pastaj e më parë,
q'i shkruan historia.

Ajo ish 'kohë' e 'zjarrtë',
dhe kish mundime tepër,
po sot pendë dhe kartë
na duhet, nukë tjetër.

O burra shqipëtarë,
të marrim dituritë,
se s'është kohë e parë,
tani lipsetë dritë.

Të shkruajm' gjuhën tonë,
kombinë ta ndritojmë,
gjithë ç'është e ç'ka qenë,
ngadalezë ta mësojmë.

Pa shihni ç'gjuh' e mirë!
Sa shije ka e hije,
ç'e bukur' edhe e lirë,
si gjuhë perëndie.
Shumë e bardhë kjo ditë!¹⁾
për gjithë shqipëtarët,

1) Është fjala për hapjen e shkollës së parë shqipe në Korçë,
mars 1887